

Vývojové tendence

V seminářích se studenti seznamují s vývojem bohemistiky a s novější lingvistickou literaturou, která popisuje současný stav a vývojové tendence v jednotlivých plánech jazyka. Učí se vyhodnocovat tyto jevy ve vztahu k jazykové kultuře, poznávat osobnosti české lingvistiky.

Podmínky: referátové vystoupení.

Texty k diskuzi:

1. Vývojové tendence

Vývojové tendence ve formálním tvarosloví češtiny, viz MUNI, 2009

Vývojové tendence v současné slovní zásobě češtiny (doc. PhDr. Milena Krobotová, CSc.), upol

Janovec, Ladislav. K projevům jazykových vývojových tendencí v současné češtině. *Naše řeč* (90) 2007, s. 57–66.

Kripnerová, Nella. Projevy deflektivizace v současné češtině – tendence k nesklonnosti některých křestních jmen ve spojení s příjmeními. BP, 2023.

R. Adam, deflektivizace Slížková, Vašíčková (15. 4.)

2. Seznámení s novými gramatikami a slovníky:

Štícha, F. a kol.: *Akademická gramatika spisovné češtiny*. Praha: Academia 2013.

Pravdová, M., Svobodová, I. (eds.): *Akademická příručka českého jazyka*. Praha: Academia 2014; 2. rozšířené vydání, 2019, nově byly do příručky doplněny kapitoly o výslovnosti a o přechylování.

NESČ - Petr Karlík; Marek Nekula; Jana Pleskalová, eds.: Praha: NLN 2017.

Hoffmannová, J., Homoláč, J. a kol.: *Stylistika mluvené a psané češtiny*. Praha: Academia 2016.

(K tomu: SCHNEIDEROVÁ, Soňa (rec.): Vyšla Stylistika mluvené a psané češtiny. *Naše řeč* 100/2, 2017, s. 93–98.)

Akademický slovník současné češtiny; viz internet

3. Kodifikace, norma, úzus. **Postoj ke kodifikaci dříve a nyní**. Diskuse v časopise NŘ (V. Cvrček).

Cvrček, V.: Koncept minimální intervence. *Slovo a slovesnost* 69, 2008, s. 284–292.

Diskuze: M. Jelínek: O kodifikaci spisovné češtiny; R. Adam: Znovu a šířeji o formě kodifikace; K otázce kodifikační pravomoci - vše Naše řeč

4. Gender v jazyce

Jazykovědně aktuality 2012, číslo věnované genderu - viz archiv na internetu.

Dnes problematika nebinární češtiny – Kolek, Vít. Způsoby označování osob z hlediska ne/binarity genderu: kvantitativní sonda do titulních stran vybraných českých periodik, 2022.

Nebinární čeština – Jitka Čajková (Kolek), Malíková (médiá, texty, rozhovory) (18. 3.)

Jana Valdová – feministická lingvistka; Kostrhounová

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/genderovy-lingvisti-nebinarni-jazyk-cestina-divactvo-rozstrel-vit-kolek.A241030_214411_domaci_vov

5. Využití korpusové lingvistiky pro zkoumání „pohybu“ v jazyce

Co je to korpusová lingvistika? Její využití.

Bermel, N.: Pravidla jako cukr nebo bič? Pravopis v Českém národním korpusu (1., 2. část). *Naše řeč*, 91, 2008, s. 1–13, 57–68.

Kodýtek, V.: Mluvená čeština v Praze a Brně: sonda do mluvených korpusů. *Slovo a slovesnost*, 68, 2007, s. 23–37.

- ČERMÁK, F. Korpusová lingvistika. In Pleskalová, J. & M. Krčmová ad. (eds.), *Kapitoly z dějin české jazykovědné bohemistiky*, 2007, s. 468–472.
- ČERMÁK, F. Korpusová lingvistika dnešní doby. In Čermák, F. & R. Blatná (eds.), *Studie z korpusové lingvistiky 1, Korpusová lingvistika, stav a modelové přístupy*, 2006, s. 9–18.
- (ČERMÁK, F. Mluvené korpusy. In Čermák, F. & R. Blatná (eds.), *Studie z korpusové lingvistiky 1, Korpusová lingvistika, stav a modelové přístupy*, 2006, s. 53–67.)
- ČERMÁK, F. & J. KRÁLÍK AD. Recepce současné češtiny a reprezentativnost korpusu. *SaS* (56)1997, s. 117–124.
- KOPŘIVOVÁ, M. & M. WACLAWIČOVÁ. (eds.) *Čeština v mluveném korpusu*, 2008.

6. Cizojazyčnost, NESČ (moderní anglicismy, slovakismy)

Nekvapil, J. – Svoboda, M. – Wagner, P.: *Mnohojazyčnost v České republice. Základní informace*. Praha: NLN 2009.

Newerkla, S. M.: Areály jazykového kontaktu ve střední Evropě a německo-český mikroareál ve východním Rakousku. *Slovo a slovesnost*, 68, 2007, s. 271–286.

Musilová, K.: vybrat z množství článků, týkajících se česko-slovenských vztahů, např. Slovakismy v současné češtině; Prostor pro bohemismy ve slovenštině; Česko-slovenské kontaktní jazykové jevy v médiích; viz na adrese

http://kcjl2.upol.cz/pracovnici_katedry/Musilova_Kvetoslava.pdf

Dnešní anglicismy – viz např. Robert Adam, viz NESČ

Anglicismy – Mária Kubíčková (R. Adam, NESČ), Lidmilová (1. 4.)

Slovakismy – Michal Rosmanit; co ze slovenského jazyka máme z češtiny; K. Musilová, NESČ (8. 4.)

7. Vývojové tendence a jazykové kultura

Čeština doma a ve světě, 2002, číslo věnované tématu: Vývojové tendence současné češtiny - viz archiv na internetu

Janovec, Ladislav. K projevům jazykových vývojových tendencí v současné češtině. *Naše řeč* (90) 2007, s. 57–66.

8. **Na co se nás často ptáte:** diskuze o jevech v knihách: Černá - Svobodová - Šimandl - Uhlířová: *Na co se nás často ptáte. Ze zkušenosti jazykové poradny.* Praha: Scientia 2002; Svozilová, N.: *Jak dnes píšeme/mluvíme a jak dnes hřešíme proti dobré češtině.* Jinočny: H+H, 2000.

9. Kraus, J.: Jazykové kultura - historie a přítomnost; přednáška přístupná na: <http://abicko.avcr.cz/archiv/2001/2/obsah/jazykova-kultura--historie-a-pritomnost.html>

Téma je také zpracováno v ESC, 2002.

Možno také:

Grygerková, M.: Spisovná jazyk a jazyková kultura. Ostrava: OU 2002, kapitola: Pověry o jazyce; přístupné na internetu